

MODELUL CONSTRUCTIVIST DE CONSILIERE I PERCEP IA ELEVILOR ASUPRA CARIEREI

Roxana Axinte*

Universitatea Alexandru Ioan Cuza
Ia i, Romania
roxana.bobu@gmail.com

Rezumat

Consilierul de carier contribuie la conturarea încrederii în sine a beneficiarului, în vederea realizării unei opțiuni adecvate. Putem considera consilierea o acțiune complexă, cu beneficii multiple asupra consiliatului, dar și pentru viitorul angajat. Pentru elev ne referim la identificarea așteptărilor și efectuarea unei alegeri, în vederea obținerii de satisfacții în plan personal și profesional. Din perspectiva angajatorului, acesta dorește un candidat încrezător în capacitățile sale, bine pregătit și potrivit organizației.

Pe baza modelului constructivist, consilierii pot alege modul în care elevii se implică în acest proces, devenind astfel parteneri. Un principiu de bază al constructivismului este cel referitor la valorizarea opiniei celui implicat în proces, respectiv a elevului. Obiectivul principal al studiului are în vedere o descriere a percepțiilor elevilor, prin prisma a două dimensiuni, legate de alegerea pentru viitoarea carieră: importanța activităților specifice consilierii constructiviste în carieră și rolul stimei de sine. Comparativ a fost identificată și percepția consilierilor asupra organizării activităților de consiliere, conform modelului constructivist. Analiza comparativă a rezultatelor a evidențiat similitudinile de opinie la nivelul celor două grupuri de respondenți, asupra valorii modelului de consiliere constructivist. Acestea ne determină să considerăm că există deschidere spre modul de organizare și proiectare a activităților de consiliere în manieră constructivistă.

Cuvinte-cheie: Consilier, consiliere, constructivism, elev, percepție, stimă de sine.

* Dr., Asistent universitar asociat, Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași, România.

Abstract

The career counselor helps the beneficiary to build self-confidence in order to make an adequate choice. Counseling may be seen as a complex action, providing multiple benefits both to the beneficiary and to the employer. On the student's side, it's about identifying expectations and making a choice. From the employer's perspective, he/she would seek a candidate being confident in he's/she's capacities, well trained and able to fit in the organization. Within the constructivist model, the counselors can understand the student's approach of this process and interact as partners. A fundamental constructivist principle is to value the beneficiary's opinion (student's in our case). The main aim of this study is to characterize the student's perceptions through two dimensions of choosing a future career: the importance of specific constructivist career counseling activities and the self-esteem role. The counselor's perception on organizing counseling actions has been also documented, following the constructivist approach. The comparative analysis showed similar opinions on the value of the constructivist counseling model in the two respondents groups. This allows us to consider that there is openness toward the specific organizing and designing of counseling actions following the constructivist approach.

Keywords: *Career counseling, career counselor, constructivism, perception, self-esteem, student.*

1. Introducere

Abordările tradiționale ale luării deciziilor în carieră sunt considerate raionale și se bazează pe o alegere efectuată de beneficiar. Alte teorii iau în considerare aspectele contextuale și oferă perspective diferite, bazate pe aspecte subiective, aflate în relație directă cu evenimente din viața personală. Astfel M.L. Savickas (1993) sugerează că schimbările din consilierea carierei, redefinesc consilierii ca editori și co-autori ai procesului. În loc de a diagnostica, evalua și potrivește, ei sprijină persoana în alegerea unei cariere prin nararea de istorii coerente, iar prin identificarea temelor și întrebărilor din narare, ajută consiliatul să dobândească abilitățile necesare unei noi etape a vieții lor. P. Brott (2005) analizând tendințele din prezent, apreciază că este oportun ca practicienii să aibă o perspectivă mai largă asupra procesului de viață și a diferitelor roluri pe care le pot avea în viața oamenilor în general. Aplicarea

teoriei constructiviste în consiliere, prin intermediul abordării narative, îi propune să valorifice acțiunea personală a clienților și oferă o perspectivă mai dinamică a procesului de consiliere.

B. Law este unul dintre teoreticienii care propune și valorifică utilizarea biografiei în consilierea carierei. A dezvoltat modelul cunoscut ca New-DOTS (1999) pentru a sublinia că învățarea despre carieră apare în contextul „interacțiunii comunitare”. Este propus modelul SeSiFu ce subliniază existența unui repertoriu de capacități în continuă dezvoltare, care evoluează de la banala strângere de informații la percepere, sortare, concentrare și în alegere. Această perspectivă subliniază importanța pe care o are *adunarea de informații în dezvoltarea unei implicări active* (în acțiunea de identificare a carierei). J.G. Maree și B. Morgan (2012) subliniază ideea că chestiunile globale de viață a oamenilor, viața profesională în general ca rezultat al evoluțiilor din economia mondială sau ca efect necesitatea unor schimbări în activitatea de consiliere a carierei. În articolul *Toward a Combined Qualitative-Quantitative Approach: Advancing Postmodern Career Counselling Theory and Practice*, autorii menționează și prezintă o analiză concisă asupra ultimelor evoluții în abordările postmoderne ale consilierii carierei evidențiind următoarele aspecte: influența avută de diferitele etape din psihologie și economie în structurarea modelelor de consiliere în carieră; influența schimbărilor din viața economică, profesională și personală a oamenilor în general, prin punerea în atenție a schimbărilor de paradigmă de la abordarea cantitativă la cea calitativă; apariția unei abordări combinate cantitative și calitative pentru procesul de consiliere.

Abordările de tip constructivist evidențiază importanța procesului de autoanaliză a clientului, pe baza căruia acesta este sprijinit să-și definească / construiască parcursul de viață considerat ca satisfăcător, astfel încât acesta să poată fi redefinit pe măsură ce nevoile, interesele clientului evoluează. Din această perspectivă, P. J. Hartung (2011), consideră că „interviul privind povestea de carieră” îi oferă consilierului un mod inovativ și respectuos de a asista clientul.

P. McIlveen, T. Ford, K. Dun (2005), în articolul „*A Narrative Sentence-Completion Process for Systems Career Assessment*”, consideră că abordările constructiviste și narative ale consilierii carierei s-au dezvoltat ca

alternative practice, viabile la modelele tradi ionale. Acestea se bazeaz pe no iuni derivate din teoriile constructiviste, teoriile narative i teoria sistemelor. În cadrul acestor modele, tehnica de lucru are în vedere completarea, de c tre clien i, a unor fraze pentru a facilita acestora explorarea carierelor personale. Autorii fac i o serie de recomand ri, care vizeaz formularea de indica ii pentru client în vederea complet rii frazelor, încurajarea implic rii active a clientului, includerea unei faze de analiz .

N. Amundson (2007) în articolul *Mold, Mould, Mole-d: The Three M's of Career Development*, analizeaz din punct de vedere metaforic schimb rile din domeniul consilierii carierei. El afirm c flexibilitatea conceptual i ac ional are în vedere „ruperea tiparelor” i pleac de la semnifica ia termenului de „tipar” care reprezint o matri , o form pe care cineva o fabric pentru crearea de obiecte similare între ele. Aceste forme reprezint ni te „unelte de lucru” utilizate cu un scop. Un fenomen asem n tor, sus ine autorul, reg sim i în consilierea de carier , în sensul c avem nevoie s renun m la tiparele vechi i s cre m altele noi. Pentru a avea un context de lucru favorabil se recomand consilierului s - i evalueze critic modul în care î i desf oar activitatea, s dea dovad de mai mult creativitate, iar ambii parteneri ai procesului s stabileasc obiective clare spre care s se îndrepte împreun .

J. Onnismaa (2004), în articolul *Ethics and professionalism in Counselling*, sus ine c în contextul actual consilierul nu mai de ine un rol specific prestabilit, deoarece modelele i formulele de ac iune definitive nu mai exist ast zi. Apar în permanen întreb ri care ne determin s g sim r spunsuri la modul cum este indicat s ac ion m eficient i s abord m fiecare caz în mod individual. Astfel în prezent, munca de consiliere nu se mai poate baza pe filosofia „consilierul tie mai bine”.

R.V. Peavy (2007), în cartea *SocioDynamic Counselling: A constructivist perspective*, propune un model de consiliere constructivist , generat de experien a sa profesional . Dintre caracteristicile consilierii constructiviste, conform autorului enumer m urm toarele: este un model de creare de sine în contrast cu modelele interven ioniste; este o abordare centrat pe cultur i se utilizeaz frecvent conceptul de „instrument cultural”; consilierii sunt încuraja i s foloseasc un vocabular de „zi cu zi” pentru a putea comunica

eficient cu clienții și mai puțin în unul strict profesional; se bazează pe filozofia „ajutorării sociodinamice” care este centrată pe posibilitățile și potențialul persoanei care are nevoie de consiliere; este o abordare co-constructivistă, în care și persoana care caută ajutor și cea care oferă ajutor sunt considerate experți; folosește „modele literare” pentru a sprijini persoana în descoperirea sinelui; apelează la povestiri, narative, autobiografice, metafore, limbaj figurat, crearea de scenarii; încurajează folosirea de versiuni diferite a „unei povești de viață”. Modelul propus, a apărut ca reacție la faptul că viețile clienților sunt supuse transformărilor sociale (schimbarea modului de viață la nivel de comunitate, reconfigurarea rolului familiei, incertitudinea și conflictele, recunoașterea impactului concepției personale/despre lume) și acest fapt se repercutează asupra dezvoltării carierei individului. Astfel, în locul unui set de tehnici avem, mai degrabă, un cadru holistic asupra căruia se lucrează. Această abordare a fost descrisă ca modul în care clientul se „construiește” pe sine prin felul în care interpretează condițiile societale și acțiunile sale în raport la acestea, precizează autorul în articolul *Constructivist career counseling*. Prin urmare, în funcție de aceste condiții, individul va opune rezistență sau va deveni creativ în munca și relațiile sale. Atât consilierul, cât și clientul, sunt experți în consiliere și în ei înșiși, și ambii încearcă să identifice „tipare de influență” care modelează felul de a gândi și acțiunile clientului. Persoana care caută ajutor are rol de expert, care nu poate fi pusă la îndoială referitor la propria sa viață, consilierul are rol de expert în crearea unui cadru de comunicare eficient într-o „construcție”, care să fie folosit de ambii pentru continuarea demersului inițiat.

Din perspectiva participantului la consiliere, considerăm că este relevantă și opinia sa despre sine. Ea are în vedere modul cum fiecare persoană se percepe pe sine însuși. Atunci când vorbim despre stima de sine, ne referim la evaluările generale, pozitive și negative, ale propriei persoane. Semnificația conceptului în cadrul consilierii pentru carieră, poate fi interpretată din mai multe puncte de vedere – a determina valoarea unui anumit tip de activitate specific unui anumit domeniu profesional, a avea o opinie despre propria persoană în legătură cu o anumită ocupație. Important este să reținem faptul că stima de sine nu se prezintă ca o trăsătură singulară. Ea are mai multe componente și chiar dacă, în ansamblu, autoevaluarea noastră este pozitivă, există momente când, din diverse motive, ne simțim nesiguri. Consecințele unei stime de sine ridicate sau scăzute provin din modul în care oamenii se

raportează la evenimentele cotidiene. Toate aceste aspecte se vor reflecta în opiniile referitoare la alegerile în plan profesional. Rolul consilierului este de a sprijini persoana consiliată să își clarifice toate aceste aspecte.

2. Prezentarea investigației

S-a urmărit identificarea modelelor teoretice utilizate de consilierii școlari în activitatea de consiliere a carierei, pe baza analizei percepțiilor elevilor referitoare la propria persoană și modul cum se realizează *activitățile de consiliere a carierei în școală*. În paralel, au fost identificate și percepțiile elevilor consilierilor asupra *propriului mod de lucru*. A fost important să verificăm dacă în practica consilierii școlare, alături de abordările tradiționale sunt utilizate și cele de tip constructivist. Pornind de la aceste considerente au fost analizate importanța și frecvența activităților de consiliere a carierei proiectate în manieră:

- *tradițională* : bazate pe furnizarea de informații, pe acțiunea de evaluare a personalității elevului, pe realizarea unui profil personal, pe stabilirea corespondenței dintre abilitățile personale și cerințele ocupației;
- *constructivistă* : bazate pe identificarea în cadrul echipei consilier-elev a modului în care acesta dorește să își trăiască viața, incluzând în această analiză: planul personal, profesional, social.

În cadrul acestui demers investigativ s-a urmărit o identificare a impresiilor elevilor și a consilierilor școlari, prin prisma a două dimensiuni legate de decizia pentru viitoarea carieră: (a) importanța activităților specifice consilierii constructiviste în carieră; (b) stima de sine a elevilor.

Ipotеза 1: Există un efect semnificativ al variabilei independente *stima de sine* asupra variabilei dependente *percepția asupra consilierii în carieră*, în sensul că elevii cu o stimă de sine scăzută acordă importanță foarte mare activităților specifice consilierii constructiviste.

Ipotеза 2: Există corelații semnificative între percepțiile elevilor asupra procesului de consiliere în carieră și cele ale consilierilor școlari, din perspectiva importanței acordate, dar și a aprecierii frecvenței desfășurării activităților.

La investiga ia realizat au participat dou categorii de responden i: elevi de liceu/clasa a XII-a i consilieri colari. Au fost chestiona i 257 de elevi, dintre care: 130 fete; 127 b ie i; 194 din mediul urban; 63 din mediul rural (fapt care a determinat neluarea în calcul a dimensiunii, lotul nefiind echilibrat).

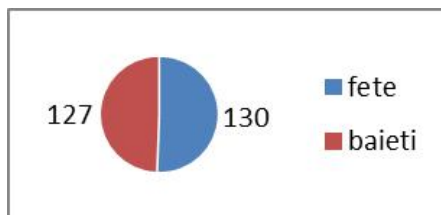

Figura nr. 1. Reprezentarea grafic a elevilor în func ie de gen

Lotul de consilieri colari este format de speciali tii din cabinetele de asisten psihopedagogic din regiunea de Nord-Est. În perioada realiz rii investiga iei, num rul total al acestora era de 344. Au participat un num r de 108 consilieri colari: 7 b rba i i 101 femei, (fapt care a determinat neluarea în calcul a acestei dimensiuni, lotul nefiind echilibrat); 41 de speciali ti fiind la debut, de înând doar definitivatul în înv mânt; 36 cu gradul didactic II; 31 cu gradul didactic I; 26 î i desf oar activitatea numai la gimnaziu; 48 numai la liceu; 34 i la gimnaziu i la liceu.

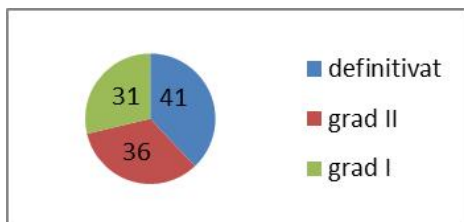

Figura nr. 2. Reprezentarea grafic a consilierilor în func ie de gradul didactic ob inut

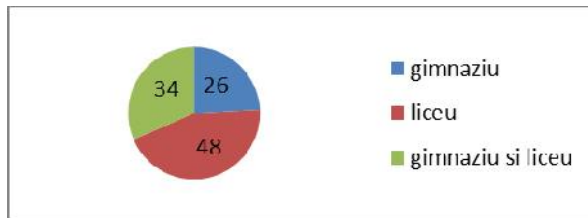

Figura nr. 3. Reprezentarea grafic a consilierilor în func ie de activitatea desf urat

Au fost utilizate urm toarele instrumente:

- scala percep iilor asupra consilierii în carier (variantea utilizat pentru lotul de elevi);
- scala percep iei eficien ei activit ii de consiliere în carier (variantea utilizat pentru lotul de consilieri colari);
- chestionarul de evaluare a stimei de sine Rosenberg (pentru lotul de elevi).

Utilizarea instrumentelor pe cele dou loturi de participan i la studiu s-a realizat diferen iat în func ie de ipoteze. Astfel, lotul de elevi a completat dou chestionare (a i c), iar lotul de consilieri colari a completat chestionarul referitor la m surarea percep iilor asupra consilierii în carier (b).

Pentru a identifica diferen ele interindividuale în ceea ce prive te percep iile asupra procesului de consiliere în carier a fost utilizat chestionarul CCSES (Career Counselling Self-Efficacy Scale), elaborat de O'Brien et al. (1997). Chestionarul ini ial cuprindea 54 de activit i specifice consilierii în carier , care erau realizate tradi onal sau conform modelului constructivist. Responden ii trebuiau s indice pe o scal de tip Likert, cu ase trepte, m sura în care aceste activit i erau realizate de ei în mod curent. Chestionarul a fost tradus i pretestat pe un grup de consilieri colari. Aceștora li s-a cerut s citeasc cei 54 de itemi i s aprecieze care sunt specifici consilierii tradi ionale i care descriu cel mai bine consilierea de tip constructivist. Centralizarea r spunsurilor a determinat eliminarea unui num r de 30 itemi care au fost considera i neclari. Pentru varianta final a chestionarului a r mas un num r de 24 de activit i care s descrie cele

două tipuri de consiliere. Abaterea de la chestionarul inițial este reprezentată de introducerea unei noi dimensiuni, *importanța acordată* de către elevii consilierii colare acestor activități. Cele două loturi de subiecți au apreciat aceste activități atât din perspectiva importanței, cât și a frecvenței cu care sunt utilizate în activitatea colară. Consistența internă (Alpha Cronbach) a chestionarului a fost foarte bună (0,712 la chestionarul completat de consilierii și 0,898 la chestionarul completat de către elevi), ceea ce a permis utilizarea chestionarului în condiții optime de validitate și fidelitate.

Pentru măsurarea stimei de sine a fost utilizată *Scala stimei de sine realizată* de Rosenberg (Rosenberg Self-Esteem Scale, 1965). Acest scalar a fost inițial construit cu intenția de a măsura sentimentul global de auto-apreciere și auto-acceptare a adolescentului. Scala cuprinde 10 itemi care în forma originală sunt evaluați cu ajutorul unei scale de tip Likert, cu 4 trepte (acord total, acord, dezacord, dezacord total), consistența internă de 0,770. În cadrul investigației a fost utilizată o scala cu 6 trepte care să reflecte nivelul stimei de sine: ridicat, mediu și scăzut. Prelucrarea statistică a datelor a dus la obținerea unui coeficient de consistență internă Alpha Cronbach de 0,901, fapt care a permis utilizarea scalei în forma sa inițială.

Ipotеза 1: Există un efect semnificativ al variabilei independente *stima de sine* asupra variabilei dependente *percepția asupra consilierii în carieră*, în sensul că elevii cu o stimă de sine scăzută acordă importanță foarte mare activităților specifice consilierii constructiviste.

Pentru a verifica dacă există o legătură semnificativă între cele două variabile, a fost folosită metoda statistică One Way Anova.

Tablel nr. 1. Mediile obținute la importanța consilierii tradiționale

	Nr. cazuri	Media
Stima de sine scăzută	57	50,2281
Stima de sine medie	30	50,1333
Stima de sine ridicată	170	36,2353
Total	257	40,9611

Tabelul nr. 2. Diferențele dintre medii și abaterea standard la importanța consilierii tradiționale

(I) nivel stima	(J) Nivel stima	Diferența medie	Deviația standard	Prag semnificație
Stima de sine scăzută	Stima de sine medie	0,09474	2,05661	1,000
	Stima de sine ridicată	13,99278*	1,39554	,000
Stima de sine medie	Stima de sine scăzută	-,09474	2,05661	1,000
	Stima de sine ridicată	13,89804*	1,80559	,000
Stima de sine ridicată	Stima de sine scăzută	-13,99278*	1,39554	,000
	Stima de sine medie	-13,89804*	1,80559	,000

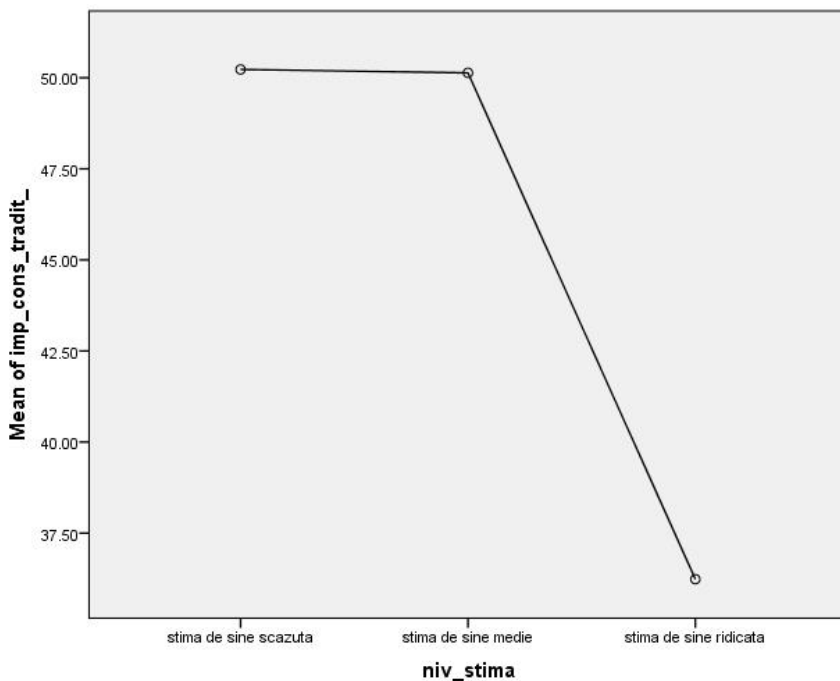

Figura nr. 4. Importanța consilierii tradiționale și stima de sine

În urma analizei statistice a rezultat că există o legătură semnificativă între cele două variabile. Testul Bonferroni a evidențiat următoarele: $M1-M2 = 0.094$ $p = 1,000 > 0,05$ indică faptul că nu există o diferență semnificativă între elevii cu stimă de sine scăzută și cei cu stimă de sine medie, în ceea ce

prive te percep ia asupra importan ei consilierii în carier de tip tradi ionalist; $M1-M3 = 13.992$ $p = 0,000 < 0,001$ indic faptul c exist o diferen semnificativ între elevii cu stim de sine sc zut i cei cu stim de sine ridicat , în sensul c primii acord o importan mai mare activit ilor tradi ionale de consiliere în carier decât colegii lor; $M2-M3 = 13.898$ $p = 0,000 < 0,001$ indic faptul c exist o diferen semnificativ între elevii cu stim de sine medie i cei cu stim de sine ridicat , în sensul c primii acord o importan mai mare activit ilor tradi ionale de consiliere în carier decât colegii lor.

Tabelul nr. 3. Percep ia asupra importan ei consilierii de tip constructivist

	Nr. cazuri	Media
Stima de sine scazut	57	56,0351
Stima de sine medie	30	56,3000
Stima de sine ridicat	170	42,3882
Total	257	47,0389

Tabelul nr. 4. Diferen ele dintre medii i abaterea standard - percep ia asupra importan ei consilierii de tip constructivist

(I) nivel stima	(J) nivel stima	Diferen a medie	Devia ia standard	Prag semnifica ie
Stima de sine sc zut	Stima de sine medie	-,26491	2,26608	1,000
	Stima de sine ridicat	13,64685*	1,53767	,000
Stima de sine medie	Stima de sine sc zut	,26491	2,26608	1,000
	Stima de sine ridicat	13,91176*	1,98950	,000
Stima de sine ridicat	Stima de sine sc zut	-13,64685*	1,53767	,000
	Stima de sine medie	-13,91176*	1,98950	,000

În urma analizei statistice a rezultat c exist o leg tur semnificativ între cele dou variabile. Testul Bonferroni a indic urm toarele: $M1-M2 = -0.264$ $p = 1,000 > 0,0$ eviden iind faptul c nu exist o diferen semnificativ între elevii cu stim de sine sc zut i cei cu stima de sine medie, în ceea ce prive te percep ia asupra importan ei consilierii constructiviste; $M1-M3 = 13.644$ $p = 0,000 < 0,001$ eviden iaz faptul c exist o diferen semnificativ între elevii cu stim de sine sc zut i cei cu stim de sine ridicat , în sensul

c primii acord importan consilierii constructiviste; $M2-M3 = 13.911$ $p = 0,000 < 0,001$ indic faptul c exist o diferen semnificativ între elevii cu stim de sine medie i cei cu stim de sine ridicat , în sensul c primii acord o importan mai mare consilierii constructiviste decât ultimii.

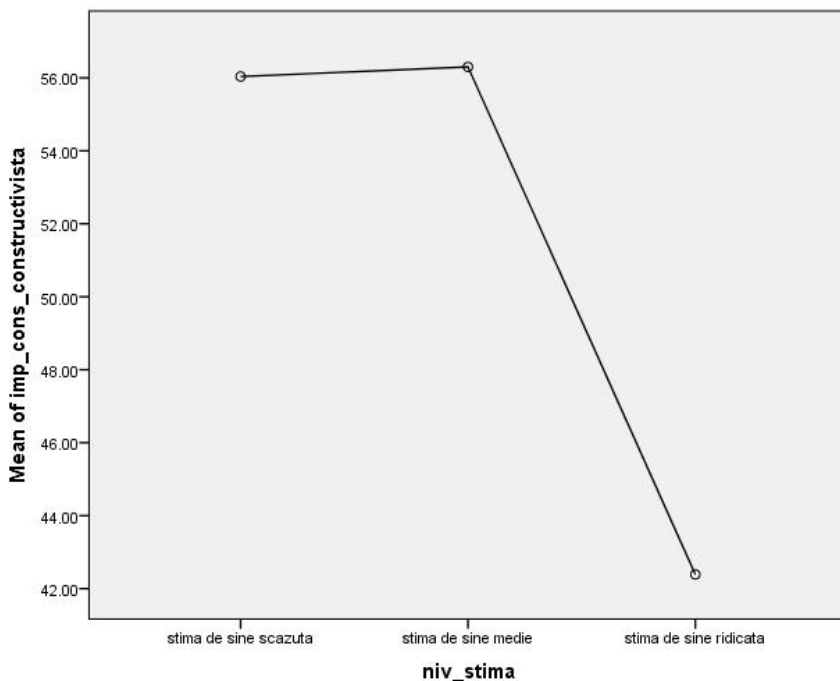

Figura nr. 5. Percep ia asupra importan ei consilierii de tip constructivist

Tabelul nr. 5. Percep ia asupra frecven ei consilierii de tip tradi ionalist

	Nr. cazuri	Media
Stima de sine scazut	57	41,5789
Stima de sine medie	30	41,1333
Stima de sine ridicat	170	40,2882
Total	257	40,6732

Tabelul nr. 6. Diferențele dintre medii și abaterea standard - percepția frecvenței ei consilierii de tip tradiționalist

(I) nivel stîmă	(J) nivel stîmă	Diferența medie	Deviația standard	Prag semnificație
Stîmă de sine scăzută	Stîmă de sine medie	,44561	1,98273	1,000
	Stîmă de sine ridicată	1,29071	1,34540	1,000
Stîmă de sine medie	Stîmă de sine scăzută	-,44561	1,98273	1,000
	Stîmă de sine ridicată	,84510	1,74073	1,000
Stîmă de sine ridicată	Stîmă de sine scăzută	-1,29071	1,34540	1,000
	Stîmă de sine medie	-,84510	1,74073	1,000

În urma analizei statistice rezultă că nu există o legătură semnificativă între cele două variabile.

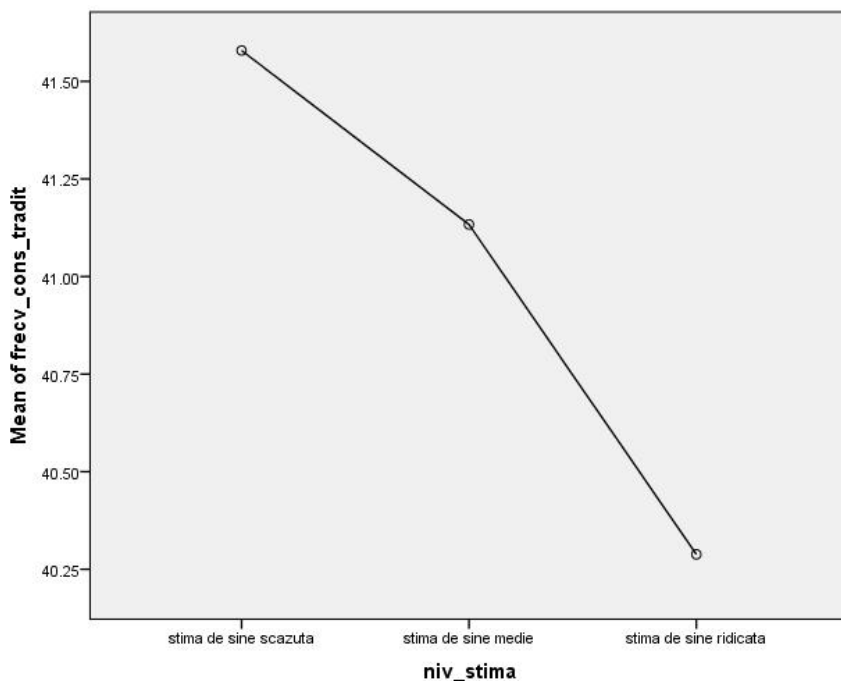

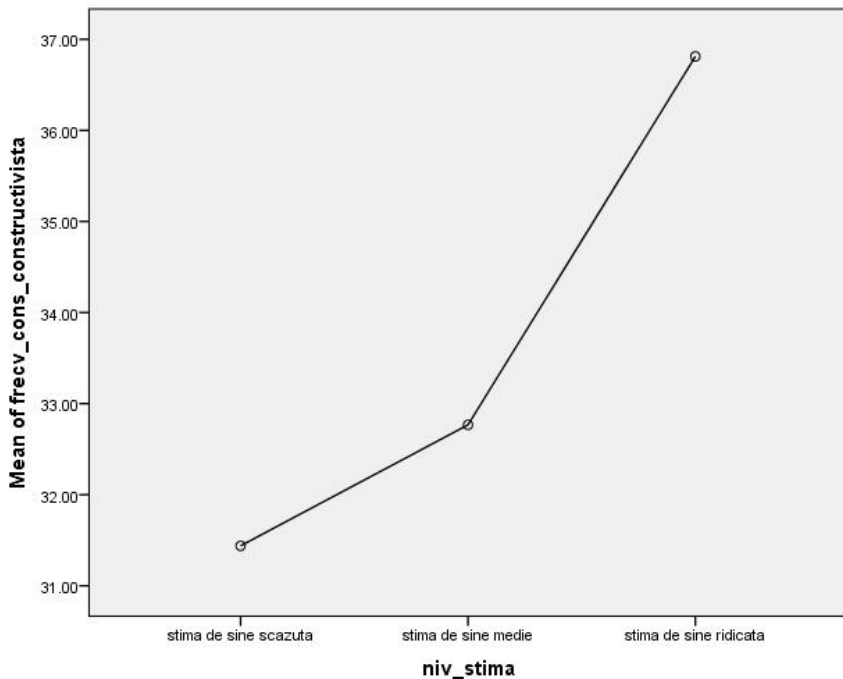
Figura nr. 6. Frecvența consilierii de tip tradiționalist și stîmă de sine a elevilor

Tabelul nr. 7. Percep ia asupra frecven ei consilierii constructiviste

	Nr. cazuri	Media
Stima de sine scazut	57	31,4386
Stima de sine medie	30	32,7667
Stima de sine ridicat	170	36,8118
Total	257	35,1479

Tabelul nr. 8. Diferen ele dintre medii i abaterea standard - percep ia asupra frecven ei consilierii constructiviste

(I) nivel stima	(J) nivel stima	Diferen a medie	Devia ia standard	Prag semnifica ie
Stima de sine scazut	Stima de sine medie	-1,32807	1,82431	1,000
	Stima de sine ridicat	-5,37317*	1,23791	,000
Stima de sine medie	Stima de sine scazut	1,32807	1,82431	1,000
	Stima de sine ridicat	-4,04510*	1,60165	,036
Stima de sine ridicat	Stima de sine scazut	5,37317*	1,23791	,000
	Stima de sine medie	4,04510*	1,60165	,036

Figura nr. 7. Percep ia asupra frecven ei consilierii constructiviste

În urma analizei statistice a rezultat c exist o leg tur semnificativ între cele dou variabile. Testul Bonferroni a indicat urm toarele: $M1-M2=-1.328$ $p=1,000 >0,05$ eviden iaz c nu exist o diferen semnificativ între elevii cu stim de sine sc zut i cei cu stima de sine medie, în ceea ce prive te percep ia asupra frecven ei consilierii constructiviste; $M1-M3 = -5.373$ $p=0,000 <0,001$ eviden iaz faptul c exist o diferen semnificativ între elevii cu stim de sine sc zut i cei cu stim de sine ridicat , în sensul c ultimii apreciaz mai mult activit ile de consiliere constructivist decât colegii lor; $M2-M3 = -4.045$ $p=0,036 <0,05$ indic faptul c exist o diferen semnificativ între elevii cu stim de sine medie i cei cu stim de sine ridicat , în sensul c ultimii apreciaz ca fiind mai frecvente activit ile de consiliere constructivist decât colegii lor.

Ipoteza 1 se confirm , deoarece exist un efect semnificativ al nivelului stimei de sine asupra percep iei elevilor în ceea ce prive te consilierea în carier .

Ipoteza 2: Exist corela ii semnificative între percep iile elevilor asupra procesului de consiliere în carier i cele ale consilierilor colari, din perspectiva importan ei acordate, dar i a aprecierii frecven ei desf ur rii activit ilor.

Pentru a verifica aceast ipotez a fost folosit metoda statistic Corela ia Pearson.

Tabelul nr. 9. Corela ia Pearson: importan a consilierii tradi ionale elevi i consilieri

Corela ia Pearson		Importan consiliere tradi ional elevi	Importan consiliere tradi ional consilieri
Importan a consilierii tradi ionale elevi	Corela ia Pearson	1	,199*
	Sig. (2-tailed)		,039
	N	257	108
Importan a consilierii tradi ionale consilieri	Corela ia Pearson	,199*	1
	Sig. (2-tailed)	,039	
	N	108	108

Din tabel putem observa: $p = 0,039 < 0,05$ de unde rezultă că există o legătură semnificativă între cele două variabile; $r = 0,199 < 0,30$ de unde rezultă că relația dintre cele două variabile este slabă, iar semnul „+” ne arată că este direct proporțional, i.e. cu cât scorurile elevilor la variabila *importanța consilierii tradiționale* cresc, cu atât vor crește cele ale consilierilor colari la aceeași variabilă; $r^2 = 0,039$ de unde rezultă că în 39% cazuri corelația apare.

Tabelul nr. 10. Corelația Pearson: importanța consilierii constructiviste elevi și consilieri

Corelația Pearson		Importanța consilierii constructiviste elevi	Importanța consilierii constructiviste consilieri
Importanța consilierii constructiviste elevi	Corelația Pearson	1	,195*
	Sig. (2-tailed)		,043
	N	257	108
Importanța consilierii constructiviste consilieri	Corelația Pearson	,195*	1
	Sig. (2-tailed)	,043	
	N	108	108

Din tabel putem observa: $p = 0,043 < 0,05$ de unde rezultă că există o legătură semnificativă între cele două variabile; $r = 0,195 < 0,30$ de unde rezultă că relația dintre cele două variabile este slabă, iar semnul „+” ne arată că este direct proporțional, i.e. cu cât scorurile elevilor la variabila *importanța consilierii constructiviste* cresc, cu atât vor crește cele ale consilierilor colari la aceeași variabilă; $r^2 = 0,038$ de unde rezultă că în 38% cazuri corelația apare.

Tabelul nr. 11. Corelația Pearson: frecvența consilierii tradiționale la elevi și consilieri

Corelația Pearson		Frecvența consilierii tradiționale elevi	Frecvența consilierii tradiționale consilieri
Frecvența consilierii tradiționale elevi	Corelația Pearson	1	-,069*
	Sig. (2-tailed)		,479
	N	257	108
Frecvența consilierii tradiționale consilieri	Corelația Pearson	-,069*	1
	Sig. (2-tailed)	,479	
	N	108	108

Din tabel putem observa: $p = 0,479 > 0,05$ de unde rezultă că nu există o legătură semnificativă între cele două variabile.

Tabeul nr. 12. Corela ia Pearson: frecven a consilierii constructiviste la elevi i consilieri

Corela ia Pearson		Frecven consilieri constructivist elevi	Frecven consilieri constructivist consilieri
Frecven a consilierii constructiviste elevi	Corela ia Pearson	1	-,217*
	Sig. (2-tailed)		,024
	Nr. cazuri	257	108
Frecven a consilierii constructiviste consilieri	Corela ia Pearson	-,217*	1
	Sig. (2-tailed)	,024	
	Nr. cazuri	108	108

Din tabel putem observa: $p = 0,024 < 0,05$ de unde rezult c exist o leg tur semnificativ între cele dou variabile; $r = -0,217 < 0,30$ de unde rezult c rela ia dintre cele dou variabile este slab iar semnul „-” ne arat c este i invers propor ional , i.e. cu cât scorurile elevilor la variabila *frecven a consilierii de tip constructivist scad, cu atât vor* cele ale consilierilor colari la aceea i variabil $r^2 = 0,047$ de unde rezult c în 47% cazuri corela ia apare.

Ipoteza 2 se confirm , deoarece exist corela ii semnificative între cele dou aprecieri asupra procesului de consiliere în carier .

3. Analiz rezultate ob inute

Efectul pe care nivelul stimei de sine îl are asupra aprecierii importan ei consilierii pentru carier : elevii cu stim de sine sc zut sau medie acord o mai mare importan acestor activit i specifice consilierii constructiviste decât colegii lor care au o stim de sine ridicat , dar care le apreciaz ca fiind mult mai frecvente. Dacă în cadrul activit ilor tradi ionale de consiliere participan ilor le erau furnizate informa ii despre nivelul stimei de sine, prin intermediul modelului constructivist li se creeaz contextul de a discuta despre acest aspect. Putem considera c este o oportunitate de a- i exprima gândurile, emo iile i de a discuta despre acestea. Prin intermediul tehnicilor narrative ei au posibilitatea de a evalua ac iunile realizate, cele posibil de realizat i experimenteaz luarea deciziilor. Este important ca celor afla i în acest proces de identificare a traseului profesional s li se ofere instrumente pentru a dezvolta acest aspect, iar dezvoltarea stimei de sine ca produs al

activităților de consiliere a carierei poate fi considerat o reușită. Lucrând asupra stimei de sine, elevii identifică și conștientizează rolul respectului de sine, realizează o acțiune de autoevaluare adecvată potențialului propriu.

La același chestionar – Măsurarea percepțiilor asupra consilierii în carieră, rezultatele celor două loturi de subiecți au fost asemănătoare. Atât elevii, cât și consilierii colari, apreciază ca fiind foarte importantă consilierea constructivistă, diferențele dintre răspunsuri resimțindu-se totuși la nivelul aprecierii frecvenței realizării unor astfel de activități, consilierii obținând scoruri mai mari.

4. Concluzii

Modelul alternativ de a realiza activitățile de consiliere pentru carieră, cu influențe din teoria constructivistă, ar putea fi considerat o modalitate de lucru care îi propune să lucreze cu „nevoile personale ale consiliatului de a vizualiza viitoarea carieră”. Aceasta este o temă, care în modelul tradițional este trecut în plan secundar, destul de des. În primul rând, utilizarea modelului constructivist bazat pe utilizarea tehnicii narative ca abordare, oferă o modalitate subiectivă, atunci când lucrează cu sensuri personale, aspect care este recunoscut, dar neglijat în viziunea standard. În al doilea rând, specialistul în consiliere dezvoltă la nivelul consiliatului, abilitatea de a utiliza strategii și instrumente adecvate pentru a realiza propriile acțiuni de rezolvare, a unei situații problematice cu care se confruntă. În al treilea rând, luarea deciziilor privind cariera poate fi extinsă, în sensul de a fi utilizată ulterior independent de către cel consiliat și la alte aspecte ale carierei, cum ar fi căutarea unui loc de muncă.

Considerăm că această modalitate de lucru este o *abordare proactivă a posibilelor dificultăți* ale actualilor elevi, viitori absolvenți, care pot apărea după finalizarea studiilor ar putea fi considerat oportun. De ce? Este necesară o abordare analitică a planului de carieră, dar este relevantă și valorificarea elementelor creative care generează o atitudine practică față de muncă și viață în general. Această proactivitate a programelor de consiliere pentru carieră îi propune să introducă în conștientul lor activități care să dezvolte tinerilor abilitățile „soft” (competențe sociale). Alături de calificarea care atestă o formare standardizată (confirmată prin obținerea

unei diplome), angajatorii caut la candida ii lor i apreciaz la cei deja angaja i abilit ile personale care le permit acestora s se adapteze la situa iile de munc noi. Competen ele c utate de angajator la un candidat pot fi împ r ite în *hard skills* i *soft skills*. *Hard skills* se refer la cuno tin ele i competen ele specifice (tehnice) unui domeniu de activitate (competen e profesionale), pe care le po i dobândi prin înv are parcurgând un traseu educa ional. Ele sunt mai u or de evaluat decât competen ele soft, iar de inerea lor este confirmat prin diplomele/certific rile pe care o persoan le de ine. Competen ele *soft* sunt aplicabile majorit ii domeniilor. Ce sunt acestea? Un ansamblu de calit i personale, obi nuin e de lucru, atitudini i competen e sociale care asigur integrarea i eficien a personal a indivizilor, indiferent de context. Toate aceste aspecte se bazeaz i pe aspectul decizional al fiec rei ac iuni întreprinse de fiecare persoan în parte. Indiferent de cariera pe care un tân r dore te s o urmeze, existen a unor astfel de abilit i îi va facilita interac iunile la locul de munc , în func ie de tipul rela iei (colegialitate, colaborare, subordonare, coordonare etc.).

De ce este necesar această abordare în cadrul consilierii pentru carier ? L. Antonesei (1996, p. 75) afirma: „omul nu trebuie s - i ghiceasc , ci s - i decid viitorul. Dar pentru a decide asupra lui, trebuie s cuno ti liniile de evolu ie posibile i probabile ale acestui viitor”. Tinerii preg ti i s î i dezvolte competen ele *soft* au mai multe anse s se angajeze i s î i dezvolte o carier ? Da, deoarece persoanele care au dezvoltate aceste abilit i pot face fa mai u or schimb rilor, au o capacitate mai bun de adaptare, rela ioneaz mult mai bine în situa ii dificile i neprev zute, coopereaz mult mai bine cu ceilal i i pot lucra împreun cu al ii. Dac „formarea vizeaz preg tirea pentru profesiune” dup cum precizeaz A. Neculau (2001), consilierea urm re te acela i scop, prin: identificarea de calit i psihice care s faciliteze un comportament profesional dezirabil, con tinentizarea interdic iilor legate de anumite comportamente, identificarea de modele profesionale etc.

Conchidem c modul în care vie ile noastre pot fi co-construite, de-construite i, în cele din urm , construite din nou cu ajutorul instrumentelor pentru auto-reflec ie promovate de modelul constructivist de consiliere, poate fi considerat o abordare potrivit pentru anumite categorii de persoane. Toate aceste modalit i de lucru pot contribui la dezvoltarea eu-lui viitor al elevului,

care are o legătură directă cu modul cum acesta îi percepe potențialul personal de dezvoltare. Activitățile narative, bazate pe utilizarea tehnicilor de auto-reflecție pot reprezenta oportunități pentru aceștia, care vor contribui la clarificarea și realizarea unei distincții adecvate între „eul dorit” (cine ar dori să devină în plan profesional), „eul temut” (presupune identificarea aspectelor pe care nu dorește să se dezvolte în timp) și „eul ideal” (identificare a ceea ce ar dori să fie, dar este conștient că nu are resursele necesare). Astfel elevul, pentru a fi capabil să realizeze generalizări, va trebui să identifice cât mai multe informații despre sine, despre multitudinea de roluri asumate/îndeplinite într-o imagine unitară și să fie capabil să facă conexiuni cu trecutul, cu prezentul, dar și să se proiecteze într-un viitor apropiat sau îndepărtat. Considerăm că dezvoltarea competențelor de a utiliza în practică modele diferite de consiliere pentru carieră poate veni în întâmpinarea nevoilor diferite de consiliere, care se regăsesc în rândul elevilor de liceu.

Referințe

- Amundson, N. (2007). *Mold, Mould, Mole-d: The Three M's of Career Development*, disponibil pe https://nanopdf.com/queue/mold-mould-d-the-ms-of-career-development_pdf, accesat 11.08.2012.
- Antonesei, L. (1996). *Paideea. Fundamentele culturale ale educației*. Iași: Editura Polirom.
- Brott, P. (2005). A Constructivist Look at Life Roles. *Career Development Quarterly*, pp. 65-74, disponibil pe www.sociodynamic-constructivist-counselling.com/. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.2005.tb00146.x>.
- Chen, P. Ch. (2011). Narrative counselling: an emerging theory for facilitating life career success. În: K. Maree (coord.) *Shaping the Story. A Guide to Facilitating Narrative Career Counselling* (99. 20-35). Rotterdam: Sense Publishers.
- Coleman, M. (2001). *A table constructivist principles for guiding sociodynamic counseling practice*, disponibil pe www.ioc-onuctit-unelg.om.
- Hartung, P.J. (2011). Career construction: Principles and practice. În K. Maree (coord.), *Shaping the Story. A Guide to Facilitating Narrative Counseling* (pp.103-119). Rotterdam: Sense Publishers.
- Jigău, M. (2005). *Consilierea carierei. Un model deschis și flexibil*. București: Editura Afir.
- Laroche, M., Botnariuc, P., Muscă, A., Tâmbulescu, L., & Ișcuț, S. (2008). *Consiliere permanentă. Analiza nevoilor de consiliere pe toată durata vieții*. București: Editura Afir.

- Law, B. (2001). *New Thinking for Connexions and Citizenship*. Cambridge: The Centre for Guidance Studies for The Career-learning Network, disponibil pe <http://www.hihohiho.com/memory/cafcegs.pdf>, accesat 10.02.2017.
- Maree, J. G., & Morgan, B. (2012). Toward a Combined Qualitative-Quantitative approach: Advancing Postmodern Career Counselling Theory and Practice. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 7(4), 311-325, disponibil pe https://repository.up.ac.za/bitstream/handle/2263/40968/Maree_Toward_2012.pdf?sequence=1, accesat 11.08.2013.
- Marian, M. (2009). Validarea unei scale de m surare a stimei de sine ca stare. *Revista de psihologie colar* , 4, 40-49, Editura Universit ii din Oradea.
- McIlveen, P., Ford, T., & Dun, K. (2005). „A Narrative Sentence-Completion Process for Systems Career Assessment. *Australian Journal of Career Development*, 14(3), Australian Council for Educational Research, disponibil pe https://eprints.usq.edu.au/178/1/AJCD-Career_Chapter.pdf, accesat 11.08.2012.
- Neculau, A. (coord.) (2001). *Interven ia psiho-social în grupurile sociale defavorizate. Strategie i metodologie*. Ia i: Editura Erola.
- O'Brien, K., Heppner, M., J., Flores, M.Y., Heim, L., & Bikos, L. (1997). *Journal of Counselling Psychology*, 44(1). <https://doi.org/10.1037/0022-0167.44.1.20>.
- Onnismaa, J. (2004). *Ethics and professionalism in Counselling*, disponibil pe https://www.researchgate.net/publication/317304504_Onnismaa_J_2004_Ethics_and_Professionalism_in_Counselling_Canadian_Journal_of_Career_Development_Revue_canadienne_de_developpement_de_carriere_31, accesat 11.08.2012.
- Peavy, R. V. (2007a). Constructivist career counseling, *Collected Works in English Language: Published Journal and Newsletter Articles* (1968 – 2003), 291-294, disponibil pe www.sociodynamic-constructivist-counselling.com/html.
- Peavy, R. V. (2007b). A sociodynamic perspective for counseling, *Collected Works in English Language: Published Journal and Newsletter Articles* (1968 – 2003), 323-332, disponibil pe <http://www.sociodynamic-constructivist-counselling.com/resources.html>.
- Peavy, R.V. (1998). *SocioDinamic counselling a constructivist perspective*. Trafford Publishing, Canada.
- Platon, C., & Chetrari, V. (2015). Stima de sine – element important în proiectarea carierei. *Studia Universitas Moldaviae*, 5(85), 162-185.
- Racu, I. (2014). Dezvoltarea stimei de sine la adolescen i. *Psychology Special Pedagogi Social Work*, 73-115.
- Savickas, M. L. (1993). Career counseling in the postmodern era. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 7(3), 205-207, New York, disponibil pe <https://search.proquest.com/openview/ce27332ca0019d80f73dbdcfdc6a21c4/1?pqorigsite=gscholar&cbl=28723>, accesat 20.04.2018.

The online version of this article can be found at:
<http://revped.ise.ro/category/2018-en/>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Versiunea online a acestui articol poate fi găsită la:
<http://revped.ise.ro/category/2018-ro/>

Această lucrare este licențiată sub Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Pentru a vedea o copie a acestei licențe, vizitați <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> sau trimiteți o scrisoare către Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, SUA.